

Steinadalur

Stærð: 45,7 km²

Sveitarfélag: Sveitarfélagið Hornafjörður

Umdæmi: Sýslumaðurinn á Höfn

Náttúruminjasrá: 633

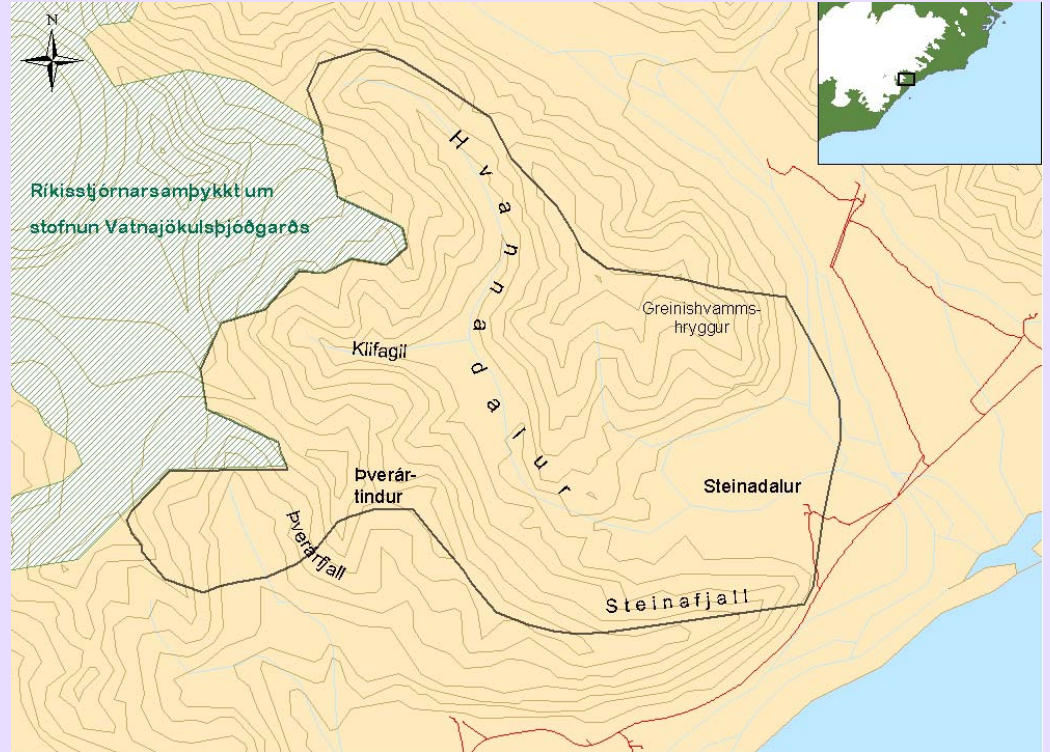
Verndartillaga: Friðland

Tillaga: Náttúrufræðistofnun Íslands¹, Skógrækt ríkisins⁷ og Umhverfisstofnun²

Mörk:

Frá Steinafjalli þvert yfir Steinadal í Staðarfjall. Með eggjum Staðarfjalls í jökul og með jökuljaðrinum að Eystra-Miðfelli. Þaðan í Hólmafjall í Bæjartind og með eggjum Steinafjalls að upphafspunkti.

Mörk svæða eru sett fram með fyrirvara. Líta ber á þau sem hugmynd að mörkum sem nánar verður fjallað um við undirbúning friðlýsinga.

Svæðislýsing:

Stórbrotið landslag; fjalllendi, dalir og gljúfur þar sem fjölbreytileiki jarðmyndana er mikill, svo sem innkot og berggangar, gabbró, granófýr, rhyólít, basalt og ummyndað móberg. Skóg- og kjarllendi, graslendi og lítt gróin bersvæði. Birkiskógur með sérstöku gróðurfari, m.a. vaxa þar sjöstjarna, stóriburkni og fjöllaufungur. Birkistofnar og greinar eru fágætra fléttutegunda, eins og t.d. flathyrnu, reyndar eini þekkti fundarstaðurinn á landinu, en aðrar sjaldgæfar fléttutegundir eru gullinvarp, birkiskegg, ljósaskegg og pípuþemba. Svo virðist sem skilyrði fyrir bergfléttur séu betri í inndölum á Suðausturlandi en annars staðar á landinu.

Samkvæmt tilraunum Skógræktar ríkisins er birkið í Fagraskógi sérstakt virðist spretta betur en birki í öðrum skógum. Svæðinu tengjast margar sagnir tröll og vættir. Einnig eru þarna minjar um forna búskaparhætti.

Ljósmynd: Við Steinadal. © Snævarr Guðmundsson

Eignarhald:

Líklega að mestu í einkaeign.

Núverandi landnotkun:

Landbúnaður, beit, útivist og orlofshús.

Röskun, ógnir, úrbætur:

Töluvert hefur verið plantað af innfluttum trjám. Skógrækt, lúpína og frístundabyggð. Jafnframt er talsvert rof á svæðinu og vinna þarf að því að loka rofaborðum. Bent hefur verið á aukna útbreiðslu lúpínu.

Athugasemdir:

Svæðið er á jaðri fyrirhugaðs Vatnajökulsþjóðgarðs og því er eðlilegt að það verði sameinað honum.

Forsendur fyrir verndun, viðföng og viðmið:

Birkiskógur með sérstæðu gróðurfari. Nokkrar sjaldgæfar fléttur.

Viðföng

Lykiltegundir: Birkiskegg, flathyrna, flatþemba, pípuþemba, elgshyrna, ljósaskegg, gullinvarp og krypplugrös

Almenn viðmið

	Jarðmyndanir	Vatnafar	Plöntur	Dýr	Vistkerfi, vistgerðir, búsvæði	Landslag	Viðerni	Menningar- og söguminjar
Sjaldgæfar tegundir eða tegundir í útrýmingarhættu. Fágætar náttúruminjar	•		•					
Óvenju tegundaríkt svæði og viðkvæmt fyrir röskun. Sérlega fjölbreyttar náttúruminjar	•		•		•			
Viðhald sterkra stofna eða náttúrulegra þróunarferla. Samfelldar, heildstæðar eða óraskaðar náttúruminjar			•		•	•		
Alþjóðlegt náttúruverndargildi. Alþjóðleg ábyrgð								
Vísinda-, félags-, efnahags- eða menningarlegt gildi	•		•					
Einkennandi fyrir náttúrufar viðkomandi landshluta	•				•	•		
Sjónrænt gildi	•					•		

Sérstök ákvæði sbr. 37. og 39. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd

Eldvörp, gervíggar, eldhraun		Stöðuvötn og tjarnir, $\geq 1000 \text{ m}^2$		Náttúrulegir birkiskógar	•
Fossar	•	Mýrar og flóar, $\geq 3 \text{ ha}$		Skógar til útivistar	
Hverir og heitar uppsprettur, hrúður og hrúðurbreiður		Sjávarfitjar og leirur			

Plöntur ¹ :	Tegund	Tegundarheiti	Flokkur	Algengni	Válisti ⁴	Bernarviðauki	Forsenda verndar
	Birkiskegg	<i>Bryoria fuscescens</i>	Flétta	Sjaldgæf	VU		Einn af nokkrum fundarst.
	Flathyrna	<i>Evernia prunastri</i>	Flétta	Mjög sjaldgæf	CR		Eini fundarstaðurinn
	Flatþemba	<i>Hypogymnia physodes</i>	Flétta	Sjaldgæf	LR		Einn af fáum fundarstöðum
	Pípuþemba	<i>Hypogymnia tubulosa</i>	Flétta	Sjaldgæf	LR		Einn af fáum fundarstöðum
	Elgshyrna	<i>Pseudevernia furfuracea</i>	Flétta	Mjög sjaldgæf	CR		Einn af fjórum fundarstöðum
	Ljósaskegg	Usnea subfloridana	Flétta	Mjög sjaldgæf	VU		Einn af tveimur fundarst.
	Gullinvarp	Vulpicida pinastri	Flétta	Mjög sjaldgæf	EN		Einn af fjórum fundarstöðum
	Krypplugrös	Tuckermannopsis chlorophylla	Flétta	Sjaldgæf			Einn af nokkrum fundarst.
Athugasemdir:	Birkið er sérstakt, vex vel og virðist spretta betur en birki frá öðrum skógum sem prófað var í tilraun Skógræktar ríkisins ⁵ .						
	Aðrar sjaldgæfar tegundir eru dúnhulstrastör <i>Carex pilulifera</i> og stóriburkni <i>Dryopteris filix-mas</i> .						
Jarðfræði:	Berggerðir eru fjölbreytilegar. Rýólít og basalt, stórt innskot úr gabbrói og granófýri í Hvannadal og Þverártindsegg. Mjög drjúpt rofinn berglagastafli.						
Menningarm.:	Menningarminjar og sagnasvið.						

Heimildir:

¹ Ólafur Einarsson, Hörður Kristinsson, Kristinn Haukur Skarphéðinsson og Jón Gunnar Ottósson. 2002.

² Náttúruverndarráð. 1996a.

³ Ágúst Ó. Georgsson. 1990.

⁴ Náttúrufræðistofnun Íslands. 1996.

⁵ Aðalsteinn Sigurgeirsson, munnlegar upplýsingar í: Ólafur Einarsson o.fl. 2002¹.

⁶ Hjörleifur Guttormsson. 1993.

⁷ Þróstur Eysteinnsson. 2002.